

Književna poročila

Časopis za zgodovino in narodopisje. Izdaje Zgodovinsko društvo v Mariboru. Urejuje Anton Kaspret. Maribor 1915. 12. letnik, snopič 2.

Z drugim snopičem je končan 12. letnik, ki priča, da hoče Zgod. društvo kljub vsem težavam rešiti vsaj del svojega programa: izdajati svoje glasilo; kajti „radi izjemnih razmer javna predavanja niso mogoča, izkopavanje in raziskovanje po deželi tudi ni mogoče radi pomanjkanja gmotnih sredstev in duševnih moči, tudi ožji sestanki prijateljev domače zgodovine bi se po soglasnem mnenju odborikov ne obnesli, ker bi ne bilo zanimanja“ (str. 160). — Zadnji snopič sta z malimi izjemami napolnila naša graška profesorja-slavista. Dr. R. Nachtigall nadaljuje z novimi doneski k razlagi jezika brižinskih spomenikov svoja temeljita raziskavanja prve dobe zgodovine slovenskega jezika, in sicer se bavi tokrat z zastopniki prvotnih slovanskih nosnih samoglasnikov v brižinskih spomenikih (str. 77—122, 155). Podrobna analiza vseh slučajev s prvotnima nosnima samoglasnikoma in pregled njih refleksov v slovenskih narečjih sta dovedla pisatelja do rezultata, da imajo naši najstarejši spomeniki svoj vir v svoječasnem slovenskem narečju, ki je „v vseh bistvenih črtah v najbližjem rodstvu s skupino narečij, ki jo tvorijo dandanes rožanščina, rezjanščina in ziljščina in ki so jo tvorile nekdanje še dalje na sever in zapad“ (121). Rezjanščino smatra „za preseljeni preostanek nekega nekdanjega, sedaj pač že izumrlega, morda severno-zapadnega koroškega narečja“. Sploh pa je razprava prepletena z bogatimi jezikoslovnimi opazkami, ki razodevajo odličnega fonetika in dialektologa. „Kako ozko in blizko so prepletena najrazličniša kulturno-zgodovinska, narodnogospodarska (kolonizacijska), plemenska in v širokem zmislu sploh narodopisna vprašanja z glavnim znakom narodovega bivanja, nositeljem njega razvitja in kulture in odsevom njega raznih zgodb — jezika!“ — Prof. M. Murko nas je seznanil s kulturo starosrbske države na podlagi K. Jirečkovih študij „Staat und Gesellschaft im mittelalterlichen Serbien“, ki jih je izdala dunajska akademija znanosti. — V tej zvezi naj omenim Murkov spretno napisan pregled srbske književnosti pod naslovom „Das serbische Geistesleben“, ki je izšel pred kratkim kot informativna brošura za nemško občinstvo v založništvu Süddeutsche Monatshefte (Leipzig u. München). — Med malimi izvestji čitamo pismo zadnjega poljskega državnega maršala grofa Ostrowskega Korytku koncem l. 1838. Dr. Fr. Kidrič je dodal pismu potrebna pojasnila o vlogi, ki jo je igral ta interniranec v graškem krogu naših tedanjih vseučilišnikov in literatov. J. Š.

Alojzij Res, Ob Soči. Vtisi in občutja iz mojega dnevnika. Naslovno risbo je risal Fr. Tratnik. V korist goriškim beguncem. Založila knjigarna J. Štoka. Trst, 1916. 8°. 33 str. Cena 60 v.

Med „vojno beletrijo“ naših dnevnikov so ob izbruhu laških sovražnosti vzbudile Resove črtice splošno pozornost. V živih barvah nam slikajo beg naših Bricev, trpljenje Gorice, boje za Doberdob, tolminsko bojišče itd. Zdaj so zbrane v skromni brošuri z namenom, da njih skupiček odpomore vsaj nekoliko begunski bedi — kapljica tolažbe v morju trpljenja. Goričan.

„Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti“ v Zagrebu je izdala zadnjo serijo svojih knjig za l. 1915. V sledečem poročam o publikacijah hist.-filolog. in